

УДК 651.4/9:352/354

Парафійник Надія Іванівна
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
(Харків, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Аннотація. В статті досліджується роль інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади регіонального рівня та місцевого самоуправління. Розглядається залежність політико-управлінських процесів від якості діяльності інформаційно-аналітичних структур. Ефективність управлінських рішень залежить від їх інформаційно-аналітичного забезпечення.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, органи державної влади та місцевого самоуправління, інформаційні технології, управлінські рішення.

Parafiyuk Nadiya
Nation Aerospace University «Kharkov aviation Institute»
(Kharkov, Ukraine)

INFORMATION-ANALYTICAL SUPPORT OF THE GOVERNMENT IN REGION LEVEL AND LOCAL SELF-GOVERNMENT IS IMPOTENT CONDITION OF IMPROVE THEIR ACTIVITY

Abstract. In article are research role information-analytical support government in region and local self-government. Dependence politico-administrative process from quality activity analytical structure is examination. Effective management administrative decision is a result of their information-analytical support.

Keywords: information-analytical support, government in region and local self-government, information technology, management administrative decision.

Актуальність теми дослідження. Перехід України до ринкових відносин, подальше розгортання державотворчих процесів, проведення соціально-економічних реформ, розвиток демократизації суспільства приводять до зростання вимог до діяльності органів державної влади на регіональному рівні та органів місцевого самоврядування. Процеси децентралізації розширюють їх права, передають вирішення багатьох питань на рівень регіону. Ефективність діяльності цих органів у значній мірі залежить від організації інформаційно-аналітичного забезпечення.

Ступінь розробки проблеми. Окремі аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування України досліджували М. П. Бутко, В. М. Варенко,

А. О. Дегтяр, Ю. Г. Кальниш, Р. А. Коваль, В. Лавріненко, А. Романюк, С. Телешун, О. Р. Титаренко, Ю. П. Саух та ін. Разом з тим удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади на регіональному рівні та органів місцевого самоврядування залишається і сьогодні актуальним питанням і потребує подальшого дослідження. Дана проблема набуває особливої ваги в умовах децентралізації влади, передачі значної частини функцій управління з вищих органів державної влади на місця, подолання відчуженості органів державної влади та місцевого самоврядування від населення, забезпечення прозорості їх діяльності, подолання корупції.

Мета статті дослідити особливості та сучасний стан інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади на регіональному рівні та органів місцевого самоврядування, окреслити шляхи його вдосконалення в умовах інформатизації українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. В Україні розпочався процес децентралізації влади, однією з важливих складових якого є передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень. Регіональні державні органи в Україні – державні адміністрації, що здійснюють виконавчу владу в обласних і районних центрах, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідною місцевою радою, підзвітні і підконтрольні вищим органам виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування (ради та виконавчі комітети) – відносно самостійні виборні органи публічної влади і громадського управління, що реалізують гарантовані законом права територіальних спільностей громадян самостійно вирішувати всі питання місцевого значення, ієрархічно не підпорядковані іншим суб'єктам влади. В Україні існують ради різних територіальних громад: сільські, селищні, міські, а також районні та обласні, що представляють загальні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст, які мають представницький напрямок публічної владної діяльності, здійснюваний на сесіях. Виконавчі комітети рад – мають виконавчий напрямок публічної владної діяльності, що здійснюється постійно.

Стабілізація соціальної ситуації, проведення серйозних соціальних і економічних перетворень в країні неможливі без різкого підвищення якості управлінських рішень. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління як вважає М. П. Бутко – «це основа процесів визначення та прийняття науково-обґрунтованих управлінських рішень, що базується на сучасних інформаційних технологіях, методах аналізу синтезу інформації, відповідній системі науково-технічної та економічної інформації» [1, с. 98]. В. М. Варенко [2], А. О. Дегтяр [3] наголошують на тому, що кінцевий результат інформаційно-аналітичного забезпечення полягає не лише у захисті від загроз, що виникають, а насамперед, у завчасному викритті загроз і попередженні суб'єкта управління про причини та умови, що можуть сприяти виникненню ранніх ознак цих загроз, а саме: ризиків, небезпек і викликів. В. М. Варенко [2] зазначає, що для об'єктивного дослідження будь-якого процесу чи явища необхідний всебічний і досконалий аналіз проблеми, що вивчається, з цифрами, фактами, документами на руках, що суттєво звучить, або і повністю перекиє можливість використання корупційних схем і каналів отримання незаконних прибутків, «засвітить» не чистих на руку чиновників.

Найбільш важливими завданнями інформаційно-аналітичного забезпечення регіональних органів державної влади є обґрунтування

ефективності управлінських рішень та їх відбір; інтелектуальне забезпечення оцінювання наслідків їх прийняття. Задача інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності регіональної державної влади та місцевого самоврядування полягає в тому, щоб керівники, які приймають управлінські рішення, отримали необхідний і достатній для прийняття управлінських рішень об'єм інформації. Для того, щоб керівник мав можливість прийняти оптимальне рішення стосовно певної проблеми, він повинен мати альтернативні варіанти її вирішення, знати можливі наслідки, які очікуються в результаті того чи іншого зробленого ним вибору чи бездіяльності. Такий підхід дозволяє позбутися власних симпатій, лобювання інтересів певного кола осіб при прийнятті управлінських рішень.

Інформаційно-аналітична підтримка необхідна при виконанні наступних завдань: моніторингу стану об'єкта управління, аналізі проблемних ситуацій і прогнозування їх розвитку, процесі підготовки управлінських рішень і їхнього документального оформлення, обґрунтуванні правомірності прийнятих рішень і доцільності їх ухвалення, контролю за виконанням рішень і ефективності виконавчих механізмів, розробці альтернативних варіантів вирішення проблеми, врахування думки населення при прийнятті тих чи інших рішень, корегуванні ухваленого раніше рішення й алгоритму його виконання для досягнення поставленої мети, вирішенні питань розвитку територій, розподілу коштів на втілення різних проектів.

Керівники регіональних державних органів влади та місцевого самоврядування повинні мати різноманітну інформацію стосовно життєдіяльності області, району, міста, селища, щоб оцінювати потреби населення і вирішувати проблеми в даний момент і в перспективі. Прогностично-аналітичні дослідження дають можливість передбачити події, підготуватися до них, врахувати позитивні та негативні наслідки, можливість втручатися в процес їх розгортання, контролювати його, цілеспрямовано працювати над втіленням в життя однієї з виявлених перспективних альтернативи майбутнього. Прогнозування має велике прикладне значення при розробленні концепцій, проектів, програм, планів, розвитку певної території.

Для управлінської діяльності на рівні області, району, територіальної громади важливим є попередження конфліктів і негативних соціальних ситуацій, пошук найкращого виходу із становища. Для того, щоб визначити, за яким напрямом піде розвиток подій, необхідно не тільки уявляти, але й знати за яких умов можливий той чи інший сценарій їх розвитку. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі органів державної влади на регіональному рівні та місцевого самоврядування України є важливим видом допоміжної діяльності в забезпеченні якісного виконання керівниками своїх функцій, створює сприятливі умови для прийняття ефективних управлінських рішень, забезпечує високу якість виконання керівником своїх посадових обов'язків.

Вищі органи державної влади України мають у своїй структурі інформаційно-аналітичні відділи, сектори, департаменти, а також часто звертаються при вирішенні певних проблемами до недержавних інформаційно-аналітичних центрів, які здійснюють підготовку аналітичних і прогнозних матеріалів із актуальних проблем розвитку соціально-економічних, політичних, духовних процесів; пропонують альтернативні варіанти вирішення

проблемних ситуацій. Так, наприклад, в Міністерстві інфраструктури України інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень покладено на департамент забезпечення комунікацій та аналітичної роботи. Аналітична діяльність в Міністерстві внутрішніх справ України покладена на департамент аналітичної роботи та організації управління. В Міністерстві екології та природних ресурсів України функціонує управління організаційно-аналітичного забезпечення діяльності міністра, а в Міністерстві інформаційної політики – сектор ситуативного аналізу та прогнозування.

Інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади на рівні регіону у більшості областей України здійснюють аналітичні відділи, які створені при департаментах інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрацій. Основними завданнями аналітичних відділів є моніторинг суспільних процесів та аналіз громадської думки щодо реалізації державної політики в області та актуальних питань розвитку регіону для підготовки інформації та пропозицій органам влади вищого рівня; аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів в області; сприяння органам виконавчої влади у розвитку їх зв'язків із політичними партіями і громадськими організаціями; інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення внутрішньої політики держави в області; реагування на критичні зауваження та пропозиції на адресу органів влади; підготовка пропозицій до проектів обласного бюджету та регіональних програм. В обласних радах опрацювання інформації здійснюється управлінням по забезпеченню діяльності керівництва апарату. У райдержадміністраціях, обласних і районних радах опрацювання інформації здійснюють переважно загальні відділи. Слід відмітити, що в Харківській районній раді створено відділ аналітики та регіонального розвитку. У селищних радах відсутні служби, сектори, відділи, які здійснюють інформаційно-аналітичне опрацювання інформації, що негативно позначається на ефективності їхньої діяльності.

Сучасний рівень автоматизації інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади на регіональному рівні та органів місцевого самоврядування є недостатнім, що зумовлено низкою факторів, зокрема: відсутністю локальної мережі між структурними підрозділами, аналітичної бази, автоматизованих інформаційно-аналітичних систем. Покращенню інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності державних органів влади на регіональному рівні та місцевого самоврядування має сприяти впровадження інтегрованої інформаційно-аналітичної системи, яка забезпечить єдиний інформаційний простір для прийняття управлінських рішень. Інтегрована інформаційно-аналітична система позитивно вплине на ефективність роботи органів державної влади на регіональному рівні та місцевого самоврядування завдяки використанню компонентів, що реалізують інтеграцію їх діяльності, а саме: телекомунікаційне середовище, систему електронного документообігу, інтегровану систему управління інформаційними ресурсами.

Інформаційно-аналітична сфера державно-управлінської системи на місцевому рівні є досить звуженою. Для ефективного розвитку регіонів, міст, сіл, окремих громад важливого значення набуває створення баз даних, які фіксують їх економічний, екологічний, соціальний, фінансовий, інвестиційний, техногенний стан, суспільну думку, стан реформ (земельна реформа,

приватизація промислових підприємств). Інформаційно-аналітичне забезпеченням регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування повинні здійснювати підготовленні для цієї роботи фахівці – аналітики.

Спектр завдань щодо інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади на регіональному рівні та місцевого самоврядування є достатньо широким. Основні з них: моніторинг інформаційного простору, який дозволяє мати реальну картину розвитку регіону; прогнозування, що передбачає виявлення тенденцій розвитку суспільно-економічних процесів та явищ з метою попередження тих чи інших проблем; визначення позицій різних суб'єктів щодо перспективних державно-управлінських рішень, забезпечення процесу прийняття рішень, що зводиться до прикладної роботи з вироблення проектів рішень у конкретних ситуаціях; розробку відповідних розділів проектів бюджету та програми соціально-економічного розвитку області, району; постійного розповсюдження оперативної інформації щодо базових показників діяльності органів влади серед місцевих та центральних ЗМІ.

Висновки. У сучасних умовах практично неможливо приймати ефективні управлінські рішення без їх належного інформаційно-аналітичного забезпечення, яке являє собою взаємозалежну та сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів і гарантує ефективність прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційно-аналітичних технологій.

Інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління на регіональному рівні та місцевого самоврядування дає змогу вирішувати значний комплекс завдань: аргументувати прийняття відповідних управлінських рішень; якнайкраще виходити із кризових і неоднозначних ситуацій; сприяти розробці концепцій, проектів, програм, планів і прогнозів розвитку регіону, враховувати думки і пропозиції громадян при їх прийнятті.

Впровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечує не тільки прийняття ефективних управлінських рішень, розробку дієвих програм соціально-економічного розвитку регіону, міста, селища, а й забезпечує надання електронних адміністративних послуг громадянам та бізнесу; створює умови для оприлюднення громадської думки щодо діяльності органів влади й послуг; які вони надають; сприяє відкритості влади і подоланню корупції; залученню громадян до процесу державного управління та місцевого самоуправління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутко М. П. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування / М. П. Бутко // II міжнар. наук.-практ. конф. «Інформація, аналіз, прогноз – стратегічні важелі ефективного державного управління». – К., 2001. – С. 35 – 40.
2. Варенко В. М. Інформаційна аналітика в Україні: необхідність впровадження, проблеми функціонування, перспективи розвитку / В. М. Варенко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Історичні науки, 2013. – № 1(2). – С. 110-116.

3. Дегтяр А. О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення / Національна академія держ. управління при Президентіві України Харківський регіональний ін-т / А. О. Дегтяр. – Харків: Видавництво ХарPI НАДУ Магістр, 2004. – 224 с.